

Nr 51.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till byggnadsarbeten vid Offers försöksgård i Västernorrlands län; given Stockholms slott den 20 januari 1933.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 januari 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

Vid 1930 års riksdag (prop. nr 250; R. skr. nr 273) fattades beslut om upprättande vid Offers gård i Boteå socken av Västernorrlands län av en fast försöksgård för jordbruket. I propositionen omnämnes, att Björkå aktiebolag erbjudit sig att utan vederlag på staten med full äganderätt överlåta större delen av till Offers gård hörande inägor och flertalet av gårdens byggnader, under villkor i huvudsak att staten övertog samtliga levande och döda inventarier till på visst sätt bestämda värden. Föredragande departementschefen fann det önskvärt, att staten begagnade sig av erbjudandet. Förutom vissa belopp till årliga driftkostnader erfordrades, enligt utredningen i propositionen, ett anslag å 77,500 kronor till engångskostnader för försöksgården. Av detta belopp beräknades 45,000 kronor för lösen av inventarier, 5,000 kronor för komplettering av inventarier, 2,500

kronor för foder och utsäde första våren samt 25,000 kronor för vissa byggnadsarbeten (15,000 kronor för försökslada och gödselstad samt 10,000 kronor för reparation m. m. av äldre byggnader). Riksdagen anvisade för budgetåret 1930/1931 för upprättande av försöksgården till engångskostnader ett extra reservationsanslag av 77,500 kronor. Gården är numera övertagen av staten. Rörande de till drittkostnader för försöksgården anvisade anslagen hänvisas till årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkt 14.

Vid anmälan den 3 januari 1933 av frågor rörande utgifter för kapitalökning för budgetåret 1933/1934, som anginge jordbruksdepartementet, meddelade jag, att Västernorrlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott i skrivelse den 28 oktober 1932 gjort framställning om utförande av vissa byggnadsarbeten för försöksgårdens behov. Enär frågan syntes mig tarva ytterligare utredning, var jag ej i tillfälle att då framställa förslag i ämnet. På min hemställan har Kungl. Maj:t i förslaget till riksstat för instundande budgetår under utgifter för kapitalökning, bil. 5 punkt 11, föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, för utförande av byggnadsarbeten vid ifrågavarande försöksgård beräkna ett reservationsanslag av 112 000 kronor.

Sedan berörda utredning numera verkstälts, anhåller jag att få underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning.

I förenämnda skrivelse har *Västernorrlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* anfört, att — sedan Boteå sockens arbetslöshetskommitté hos sällskapet hemställt om åtgärder för ett fullständigare iordningställande av försöksgården i avsikt att därmed skaffa ökade arbetstillfällen för socknens arbetslösa — ett flertal av förvaltningsutskottets ledamöter besökt gården, därvid konstaterats, att byggnader och inventarier föredde mycket stora bristfälligheter, vilka måste avhjälpas för att försöksgården skulle kunna motsvara sitt ändamål. Förvaltningsutskottet har, under uttalande av sin stora tillfredsställelse med tillkomsten av försöksgården, vars verksamhet redan tillvunnit sig lantbrukarnas förtroende, framställt förslag om utförande av vissa byggnadsarbeten för gårdens behov.

Till följd av remisser hava utlåtanden i ärendet avgivits den 12 december 1932 av styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet samt den 5 januari 1933 av byggnadsstyrelsen.

Styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet har framhållit, att numera vunnit erfarenhet allt tydligare visat, att försöksgårdens byggnader varken ifråga om kvalitet eller utrymmen tillfredsställde de krav, som rimligen borde uppställas, samt att byggnadsarbeten och förbättringar måste vidtagas i betydligt större omfattning, än som tidigare förutsatts, för så vitt försöksgården skulle kunna på ett tillfredsställande sätt fylla sin uppgift. Styrelsen har verkställt utredning

om de åtgärder, som påkallades för tillgodoseende av försöksgårdens behov av byggnader, därvid bortsetts från de byggnadsarbeten, för vilkas utförande medel på sätt nyss nämnts redan beviljats av riksdagen. Härom har styrelsen anfört:

Den verkställda utredningen, vilken jämväl innefattade uppgjorda skissritningar och preliminära kostnadsberäkningar, gäve vid handen, att försöksgården i första hand hade behov av en institutionsbyggnad, inrymmande bostadslägenheter för föreståndare och assistent samt kontorsutrymmen och laboratorielokaler. För närvarande hade såväl föreståndare som assistent nödgats anskaffa bostad på större eller mindre avstånd från försöksgården. Den tidigare planen, att föreståndaren skulle inhysas i rättarbostaden samt assistent och institutionslokaler inrymmas i arbetarbostäder, kunde icke förverkligas dels på grund av ifrågavarande byggnaders bristfälliga beskaiffenhet och dels emedan de måste disponeras för sina nuvarande ändamål. Kostnaderna för byggnadens uppförande kunde uppskattas till omkring 75,000 kronor.

Försöksgårdens ladugård och häststall vore i behov av en grundlig reparation såväl ut- som invändigt, i samband varmed borde vidtagas vissa omändringsarbeten till beredande av plats för mjölkammare m. m. Det uppgjorda förslaget till förbättringar slutade på en beräknad kostnad av 10,500 kronor.

Det nuvarande vagns- och redskapslidret vore synnerligen underhålligt och behöfve ersättas med ett nytt. Byggnaden beräknades kosta omkring 5,000 kronor.

Vidare behöfve spannmålmagasinet repareras. Bland annat förutsatte odlandet av sortrent kvalitetsutsäde vid försöksgården, att ett tätare golv inlades. Kostnaderna för ifrågavarande arbeten hade beräknats till omkring 2 500 kronor. Försöksgården behöfve också snickarstuga och gårdssmedja samt vissa utrymmen för ved m. m. För detta ändamål hade en förefintlig, ledigbliven torparladugård ansetts kunna efter omändring bli lämplig. Ändringsarbetena beräknades kosta omkring 2.100 kronor.

Försäljningen av vissa bostadshus jämte jordlägenheter till torpare vid Offer aktualiserade frågan om tillhandahållande av tidsenliga arbetarbostäder vid försöksgården. Styrelsen ansåge behov föreligga vid Offer av en ny arbetarbyggnad, innehållande två bostadslägenheter. Verkställda kostnadsberäkningar hade givit vid handen, att en dylik byggnad torde kunna uppföras för omkring 11,300 kronor.

Ett fullföljande av förberörda byggnadsprogram föranledde vidare vissa kostnader för utvändiga vatten- och avloppsledningar dränerings- och planeringsarbeten m. m. ävensom för kontroll av byggnadsarbetena. Kostnaderna av ifrågavarande slag borde skäligen kunna anslås till omkring 5,600 kronor.

En sammanställning av de sålunda angivna kostnadsposterna utvisar följande:

Institutionsbyggnad, ny	kronor	75,000
Ladugård och häststall, reparation och omändringar	»	10 500
Vagns- och redskapslider, nytt	»	5,000
Spannmålmagasin, reparation	»	2,500
Snickarestuga och gårdssmedja, omändringar	»	2,100
Arbetarbyggnad, ny	»	11 300
Yttre ledningar, planering, kontroll m. m.	»	5,600

Summa kronor 112 000.

Under åberopande av det anförda och under vitsordande tillika, att ett snart genomförande av berörda byggnadsprogram kan väntas medföra ett verksamt mildrande av den synnerligen svåra arbetslösheten inom Boteå socken, har centralanstaltens styrelse hemställt om vidtagande av åtgärder för att bereda styrelsen ett anslag av 112,000 kronor att användas till förbättrande av byggnadsutrustningen vid Offers försöksgård i huvudsaklig överensstämmelse med det framlagda förslaget.

Byggnadsstyrelsen har beträffande styrelsens för centralanstalten sålunda framlagda förslag anført följande:

Den föreslagna institutionsbyggnaden innehölle två bostadslägenheter för föreståndare och assistent om fem rum och kök vardera samt därutöver sex rum för själva institutionen. I jämförelse med de bostadsförmåner, som kunde tillkomma andra statens tjänstemän i motsvarande lönegrader, förefölle bostäderna väl rymligt tilltagna såväl ifråga om rummens antal som i anseende till deras storlek. Förslaget syntes emellertid endast vara en preliminär utredning, varmed avsetts att visa ungefärliga lokalbehov och bostäder. Vid förslagets vidare utarbetande torde med all säkerhet institutionsbyggnadens bredd kunna minskas med åtminstone en meter och trappan i institutionsavdelningen förläggas på ett mindre skrymmande sätt, varjämte planerna syntes böra ytterligare studeras, varigenom kostnadssumman utan tvivel torde kunna icke oväsentligt nedbringas. I övrigt hade byggnadsstyrelsen icke något annat att erinra mot ifrågavarande nybyggnads- och ändringsförslag än att ladugårdens och stallets ombyggnad borde kunna utföras med enklare planläggning.

Beträffande kostnaderna för de olika byggnadsföretagen hade byggnadsstyrelsen icke funnit skäl till andra erinringar än att den till 11,300 kronor upptagna kostnaden för uppförande av en arbetarbostad vore för lågt beräknad samt att posten för yttre ledningar, planering, kontroll m. m., som upptagits till 5,600 kronor och vari kostnaderna jämväl för förslagets utarbetande borde inbegripas, vore otillräcklig, även om, såsom uppgivits, utvändiga ledningar skulle komma till användning i endast synnerligen ringa omfattning. Med hänsyn emellertid därtill att med förut föreslagna förändringar vid institutionsbyggnadens uppförande besparing borde kunna uppstå i byggnadssumman för denna byggnad och då det uppgivits, att arbetarbostaden huvudsakligen skulle komma att uppföras med anlitan av gårdens folk, torde den totala byggnadskostnaden kunna hållas inom ramen av den gjorda beräkningen.

*Departementss-
chefen.*

Det är angeläget, att ifrågavarande försöksgård, för vars upprätthållande staten redan beviljat icke obetydliga belopp, kan på ett tillfredsställande sätt fylla sin uppgift och därigenom bliva jordbruket i den landsdel, där den är belägen, till avsett gagn. Enligt utredningen i ärendet läser detta icke vara möjligt, med mindre — utöver de byggnadsarbeten, för vilkas utförande redan beviljats — vissa ytterligare sådana arbeten komma till utförande närmast för tillgodoseende av behovet av institutionslokaler ävensom av bostäder å försöksgården för föreståndaren och assistenten. Dessa befattningshavare äro för närvarande boende på kortare eller längre avstånd från gården. Med hänsyn därtill, att utförandet av ifrågavarande byggnadsarbeten såsom framhållits både av

ortsrepresentanter och av centralanstaltens styrelse kan förväntas medföra ett verksamt lindrande av arbetslösheten inom Boteå socken, vill jag ansluta mig till centralanstaltens förslag om anvisande för budgetåret 1933/1934 av ett anslag av 112,000 kronor för utförande av byggnadsarbetena ifråga i huvudsaklig överensstämmelse med anstaltens förslag sådant detsamma av byggnadsstyrelsen tillstyrkts. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida med hänsyn till rådande arbetslöshet närmare bestämmelser för arbetets utförande böra föreskrivas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för utförande av byggnadsarbeten vid den till Offers gård i Boteå socken av Västernorrlands län förlagda fasta försöksgården för jordbruket anvisa för budgetåret 1933/1934 under utgifter för kapitalökning ett *reservationsanslag* av 112,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.